

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:2

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansverd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroe, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Drukkers-Uitgevers:
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Naar een nieuwe psalmberijming? II. — Uit de Schrift: Op het Feest. (Matth. 26:2). — Kerkelijk Leven: Prof. Hepp over de ziel. II. Citatenspel? Of oproep tot voorzichtigheid? Van een Gen. Synode en meeningsverschillen. — Even Parkeeren: Slapende geloovigen. — Pop. Wet. Schetsen: „Het Proces tegen Jezus van Nazareth.” II. — Lit. en Kunst: Boekenboek. — Geestelijke Adviezen: „In of van het Verbond”. III. — Het Boek v. d. Week: Chineesche immigranten in Nederland. — Opvoeding en Onderwijs: Uit Amerika. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Naar een nieuwe psalmberijming?

II.

Op veel van wat Ds Hasper in ons vorig nummer opgemerkt heeft, kunnen wij zwijgen; omdat het onze volle instemming heeft. Vóór wij daarom in eigenlijken zin van wal steken, moge ons een uiting van oprechte blijdschap uit de pen over de prettige manier van bespreking, over de aanraking op verscheiden punten tusschen Ds Hasper's meening en de mijne, en over het feit, dat een zóó gewichtige vraag, als Ds Hasper stelde, in ons blad aan de orde komen kan, mede onder diens eigen medewerking. De vraag n.l., of niet óók het leven der Gereformeerde Kerken gediend is door de psalmbewerking van Ds Hasper, en of niet „haar krachtige medewerking” noodig is daartoe, dat straks „een nieuw Psalmgezag door de wereld zal gaan”. Het hier gebezigde woord „medewerking” preciseerd deze laatste vraag natuurlijk; in het verband der woorden wil zij ons blijkbaar verzoeken, positie te nemen ten aanzien van het vraagpunt, of deze bepaalde arbeid van Ds Hasper niet daartoe voor het minst de aanleiding worden kan.

De vraag zelf acht ik belangrijk, en Ds Hasper's bundel ernstig genoeg, om in een puntgewijze beantwoording van Ds Hasper's opmerkingen er nader op in te gaan.

Wat Ds Hasper's inleidende opmerkingen betreft: hij stelt vast, dat „deze psalmberijming een nationaal werk wil zijn”. „Zij is niet in opdracht van een bepaalde kerk of ten behoeve van een bepaalde kerk geschreven. Gehoopt wordt, dat zij praktisch aanvaard zal worden door alle Nederlandsch sprekende Christenen. Eerst in gezinnen, scholen, verenigingen; daarna wellicht in den eeredienst”.

Het is er ver vandaan dat ik op de door Ds Hasper gevolgde procedure eenige captie zou maken, zelfs niet uit een oogpunt van immanente critiek. Voor mijzelf geloof ik, dat een psalmberijming nimmer tot „nationaal werk” worden zal, zonder voorafgaande officiële bemoeiing van kerkelijke instanties.

Wanl de natie zelf zingt geen psalmen; en al zou de overgrote meerderheid van „volksgevoelen” ook de psalmen Davids weer gaan zingen, dan ware dat gezang nóg niet nationaal in den door Ds Hasper bedoelden zin. Hij heeft het zelf gevoeld: de eeredienst zal zich van zijn bundel moeten bedienen en dan over een vrij breed kerkelijk front, in een of door telling, of door meting aanwijsbaar gebied van kerkelijk-instituutair gecumuleerd gezag, zal zijn bundel werkelijk „nationaal” mogen heeten.

En nu is de vraag maar, hoe men zoo iets zou kunnen bereiken in onze kerkelijke verhoudingen. Er zijn ongetwijfeld kerkelijke instituten, die men via „gezinnen, scholen, verenigingen” min of meer beïnvloeden kan. Er zijn er ook, die zulk een hoop

geenszins wettigen; er zijn — dit voeg ik erbij — verenigingen en scholen, en ook gezinnen, die van een nieuwen psalmbundel niet zelfstandig een volhardend gebruik zullen maken, tenzij eerst de stem der kerk in dezen gehoord is.

Tot deze laatste groep reken ik de Gereformeerde Kerken, in de onder haar toezicht staande scholen, en verenigingen, alsmede de overgrote menigte der in haar samenkomende gezinnen. Ik kan me natuurlijk daarin vergissen, maar voorshands geloof ik dat nog niet. Ik vermoed zelfs, dat binnen de Gereformeerde Kerken, en waarlijk niet daar alleen, de toestanden zich zóó hebben ontwikkeld, dat zelfs indien langs den weg der gewone kerkrechtelijke procedure een nieuwe psalmberijming was aanvaard, een golf van beroering over ons komen zou; en de verwekkers daarvan zullen slechts dan de hand op den mond en een wacht voor hun lippen leggen, indien ook in andere, confessioneel-aangrenzende instituten langs gelijken weg van kerkrechtelijke procedure tegelijkertijd hetzelfde resultaat van vervanging van den ouden bundel door een nieuwen mocht verkregen zijn. Voorloopig ziet het er niet naar uit, dat er gelijkijdig zulk een gelijkgezindheid te wachten is. Noch van de onder leiding van Ds G. H. Kersten staande groep, noch van de Carr. Gereformeerde Kerk verwacht ik, dat haar synodale klokkeuren in éénzelfde ure dezelfde tonen aan zal slaan als die der Gereformeerde Kerken. Eerder is te verwachten, dat zij, die de pluriformiteit „der” kerk hebben willen aannemelijk maken onder aanwending van het beeld van den geslepen diamant, die in verschillende facetten den éénen straal der waarheid in onderscheiden kleuren zich breken laat, het kunststuk zouden te praesteeren krijgen van aan te toonen, dat het wraakgeschrei der ééne, en het koppen-tellend uiliteits-besluit tot voorshands niets-doen der andere kerkgroep, met een eventueel „ja” der derde inderdaad kleuren zijn van den éénen straal van kerkelijken geloofsmoed en wereldoverwinning door het geloof.

Ik geloof, dat Ds Hasper inderdaad niet veel anders heeft kunnen doen in de huidige situatie, dan hij heeft gedaan ter bereiking van zijn doel. Hij heeft wel met Roomsche instanties contact gehad, en het „evulgetur”¹⁾ en het „nihil obstat”²⁾ van die zijde verkregen. Maar dat is natuurlijk nog heel iets anders dan officiële aanwending voor liturgisch gebruik; het pantser, dat Rome tegen zólk een penetratie wapent, is smeedwerk van vele eeuwen. En wat de overige kerkengroepen betreft, zal niemand wel iets concreets verwachten in dezen in de allernaaste toekomst.

In het bepaalde verband van een en ander nu is het me niet geheel duidelijk, wat Ds Hasper bedoelt met de uitspraak van den apostel Paulus: „een ieder zie niet alleen op het zijne, maar ook op hetgeen der anderen is”.

Dit kan toch niet bedoelen, dat we, op weg, althans op zoek naar een andere psalmberijming, hebben heen te stappen over bezwaren, die van principiële aard zijn. Ds Hasper geeft trouwens aanstonds toe, dat hij in wat ik over zijn werk schreef, geen aanleiding vindt voor de onderstelling, als zou ik er anders over denken, dan hij, voor wat het gehoorzamen aan Paulus' woord betreft. Hij citeert Paulus' woord van daareven (Filipp. 2:4) in nauw verband met zijn gedachte, dat een nieuwe psalmberijming nationaal moet zijn. Maar indien nationaal — naar de boven aangeduide opvatting — beteekent: bruikbaar voor het grootst mogelijke aantal kerkelijke instituten van eenzelfde taalgebied, dan zal toch het kerkelijke domineren moeten. En „kerkelijk” wil dan zeggen: niet wat „in” de kerk is, doch wat „van” de kerk is.

1) Officiële verklaring; mag gedrukt worden (voor wat ons betreft).

2) Niets staat in den weg (aan publicatie); „geen bezwaar”.

Nu is er „in” de kerk veel ongehoorzaamheid, slordigheid, bijbelcritiek, en veel meer, dat zich het recht toekent, maar dan ten onrechte, om een beheerschend woordje mee te spreken ook in de inrichting van een voor liturgisch gebruik bestemde psalmberijming. We zwijgen nu maar van aesthetisme, en van veler onjuiste opvatting van den eeredienst als „darstellendes Handeln” (uiting van wat er in het „religieuze” gemoed geacht wordt te „leven”), zulks dan in tegenstelling met „werksames” of „zwecksetzendes Handeln” (dat ook in den eeredienst een bepaald doel nastreeft, b.v. de verheerlijking van God, de opvoeding der jonge kerkleden, de getuigenis van het geloof, en wat dies meer zij; men denke bij deze onderscheiding aan Schleiermacher, over wiens onjuiste opvatting inzake karakter en beteekenis van den eeredienst Prof. Dr T. Hoekstra zoo uitnemend schreef in zijn „Gereformeerde Homiletiek”). Tegenover dit alles, dat dan helaas wel „in” de kerk, maar toch niet „van” de kerk is, en dat dus m.a.w. geen rechtstreeksche gehoorzaamheid aan de eigenlijke bevelen Gods inzake taak en roeping der kerk is, staat dan het geloof, en de gehoorzaamheid en de aanvaarding van de Schrift als Gods Woord. De aanvaarding ook van de Psalmen als Gods Woord. Al zóke zaken zijn „van” de kerk. En alle „zien op hetgeen der anderen is”, mag aan dit eigenlijke kerkwerk geen afbreuk doen; Paulus heeft zijn woord immers geschreven tot de kerk zelf: het kan dus nooit tegen datgene, wat „van” de kerk is, strijden of pour besoin de la cause daaraan afbreuk doen. Zoodra de kerk met bewustheid voet zou geven aan de doorwerking van wat door de Schrift veroordeeld wordt, zondigt zij juist tegen Paulus' bovengemelde vermaning; deze wil immers, dat „als oogmerk van zoeken en doen gesteld wordt het heil van den ander, en daaraan eigen persoon en begeeren en arbeiden als middel dienstbaar gemaakt, en daarvoor opgeofferd wordt” (Prof. Greijdanus, op Fil. 2:4).

Het heil van den ander. Maar niet zijn koppig volharden in wat de Schrift een kwaad noemt.

Ik geef Ds Hasper gaarne toe, dat men tegen Paulus' bevel, zóó verstaan, in overtreding kan zijn, wanneer men uit valsch conservatisme behoudt, wat eenmaal daar ligt (b.v. het staatscreatuur der oude berijming). Maar men kan er ook tegen zondigen, door terwille van andere, en dan tegenover de Schrift in ongehoorzaamheid levende instituten, water in den wijn te doen, ... en dan daarvan en daardoor te zingen.

Tusschen de twee hier dreigende gevaren in staande, kan men de vraag overwegen, of het nu zoo ten eenenmale vast staat, dat „een samenwerking van de kerken als zoodanig op dit gebied in Nederland ondenkbaar is”? Ds Hasper is van dat ondenkbaar-zijn overtuigd; ik nog niet geheel, al ben ik in vrees, en al geloof ik met hem, dat van een officiële-kerkelijke samenwerking in dezen niet vóór te hopen is. Er zijn echter tusschenwegen. Ik denk aan de bijbelvertaling. Als Ds Hasper gelijk had in zijn stellige bewering, dat „ALLEEN hetgeen uit particulier initiatief geboren wordt voor ieder aanvaardbaar is”, dan zou deze regel toch óók wel gelden van een bijbelvertaling. Maar men kan toch wel trachten, door benoeming van deputaten van bepaalde instituten te komen tot een voorzichtig en behoorlijk vrijlatend overleg, dat aan wat uit particulier initiatief geboren is, correcties aanbrengt, en het gecorrigeerde werk straks aan de kerkelijke beslissing zelf ter keuze overlaat. Ik weet het, het lijkt een luchtkasteel. En daarom wil ik er ook verder geen woorden aan verliezen. De vraag is voorshands slechts, of hetgeen thans uit particulier initiatief geboren is, binnen de Gereformeerde Kerken de door Ds Hasper gehoopte reactie wekken kan.

En dan moet ik in dezen maar aanstonds mijn meening zeggen. Zou Ds Hasper willen, dat ook de